

Strategische plannen luiden nieuw GLB in

De Europese Commissie keurde vorige week de strategische plannen voor Vlaanderen goed. Deze plannen luiden een geheel nieuw, meer specifiek, gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in dat op 1 januari van start gaat. Het GLB wordt drastisch gewijzigd. De verandering wordt revolutionair genoemd. Zij is vergelijkbaar met de invoering van de Mac Sharry-premies in 1992 of de invoering en de afschaffing van de melkquotaregeling. Ze zal aanpassing maar ook gewenning vragen. Dat vraagt tijd. Het nieuwe GLB is weliswaar een aanleiding om de bedrijfsstrategie onder de loep te nemen. Waar kunnen we (nog) heen gaan?

Jacques Van Outryve / Illustraties : Joris Snaet

Het GLB is 60 jaar. In 1962 ging het eerste gemeenschappelijk landbouwbeleid van start. Er waren toen slechts zes EU-lidstaten. Het 'Europa van de Zes' telde 15 miljoen boeren. Vandaag zijn er 9,1 mil-

joen landbouwbedrijven in 27 lidstaten. Niettegenstaande herhaalde Europese verdragwijzigingen staan de doelstellingen van het GLB nog steeds in steen gebeiteld. Zij zijn nooit gewijzigd. De uitvoering ervan wel. Die

paste zich herhaaldelijk aan, rekening houdend met economische, ecologische, maatschappelijke en geopolitieke evoluties.

Het GLB evolueerde van een eenvoudig markt- en prijsbeleid onder de eerste Europese landbouwcommissaris Sicco Mansholt naar de rechtstreekse inkomenssteun onder Ray Mac Sharry. Aanvankelijk waren de Mac Sharry-premies gekoppeld aan de productie, nadien – mede onder interne (EU-uitbreiding) en externe (WTO) druk – werden zij door Franz Fischler ontkoppeld van de productie maar gekoppeld aan eisen met betrekking tot het productieproces, randvoorwaarden of ook wel 'conditionaliteiten' genaamd. Er werden voorwaarden of condities ►

gesteld aan de premies. Kortom, het gemeenschappelijk beleid evolueerde van onrechtstreekse inkomenssteun (markt) naar rechtstreekse inkomenssteun (premies). Of nog beter verwoord, van productondersteuning naar ondersteuning (lees: bijsturing) van het productieproces. En bij dat productieproces komt zowat alles kijken dat zich in de brede maatschappij (burger/consument) en de wijde omgeving (milieu) beweegt. Dat is eigen aan voedselproductie en dus heel wat! Het nieuwe GLB is dan ook overladen vol. Wellicht hebben we het laatste nog niet gezien.

De landbouw als kruispunt

“Landbouw staat niet op een kruispunt, landbouw ‘is’ het kruispunt”, hoorden we op de Agricultural Outlook Conference zeggen. Bij landbouw en voeding komt immers alles wat in deze wereld beweegt samen. Vandaar dat complexe landbouwbeleid. De nationale strategische plannen moeten landbouwers oplossingen op maat aanbieden, aangepast aan de specifieke situatie van hun lidstaat of regio, geen ‘one size fits for all’ zoals onder Dacian Ciolos met zijn drie vergroeningsmaat-

regelen voor iedereen. Neen, elke lidstaat of regio kan voortaan rekening houden met zijn specifieke problemen en mogelijkheden om dezelfde Europese doelstellingen te halen. Het is een gewaagde ommekeer in het beleid. Lidstaten moeten elkaar vertrouwen. De Europese Commissie moet borg staan. Phil Hogan kwam met het idee op de proppen. Het nieuwe beleid werd uiteindelijk onder zijn opvolger Janusz Wojciechowski gefinaliseerd met de adem in de nek van Frans Timmermans en zijn Europese Green Deal. Vandaar ook dat de goedkeuring van de strategische plannen zolang op zich hebben laten wachten. Meerdere commissarissen wensten hun zeg bij de goedkeuring te hebben want landbouw en voedsel zijn allang niet meer het privilege van één (landbouw)commissaris. Iedereen wenst er zich mee in te laten. Met het GLB is immers een derde van de Europese begroting gemoeid. De 28 nationale strategische plannen (één per lidstaat en twee voor België, Vlaanderen en Wallonië) bedragen vele duizenden bladzijden die nu door de betrokken landbouwers vanaf 1 januari moeten worden toegepast. Dat is zeer kort dag! De Europese Commissie liet

vorige week op de conferentie nogmaals weten dat ze tegen eind 2023 een verslag zal opmaken waarin de gezamenlijke inspanningen van alle plannen zullen worden beoordeeld. Hierbij zal in het bijzonder worden gekeken naar de gezamenlijk ambitie om de doelstellingen van de Green Deal te halen. Een dergelijk verslag is onmogelijk. De uitvoering van het nieuwe beleid zal amper zijn opgestart. Bovendien werden, gelet op de oorlog in Oekraïne, enkele belangrijke maatregelen voor 2023 on hold gezet, zoals de verplichte gewasrotatie en de braak. “Boeren werken niet met kalenderjaren maar met seizoenen”, repliceerde Copavoorzitter Christiane Lambert op de mededeling van de Europese Commissie. De procedure inzake goedkeuring van de plannen is hoe dan ook niet voor herhaling vatbaar. “Een activistische olifant in een porseleinenwinkel”, zo beoordeelt Giel Boey, adviseur Internationaal beleid bij Boerenbond, de wijze waarop de Europese Commissie te werk is gegaan bij de goedkeuring van de plannen, ook van het Vlaamse strategische plan. Maar de koers is nu gelopen, de boeren moeten nu met het plan aan de slag. En dat brengt enkele veranderingen met zich mee. “De grootste verandering is de verdere vergroening van het beleid. Dat is het meest zichtbare voor de boeren en heeft zijn goede en slechte kanten. Het valt absoluut te betreuren dat inzake randvoorwaarden voor de basisbetaling de lat op Europees niveau veel hoger wordt gelegd. Hier staat alles behalve een vergoeding vanuit de markt tegenover, laat staan een voldoende vergoeding vanuit het GLB. Beleidsmatig is het echter goed dat men boeren via vrijwillige vergroenende maatregelen wil stimuleren en ondersteunen om de uitdagingen van vandaag en morgen vast te pakken, zeker indien de boer dan op maat van het bedrijf een keuze kan maken. Via de brede Vlaamse ‘toolbox’ aan ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatreg-

len (AMKM) en beheerovereenkomsten zal dat ook mogelijk zijn, aan de hand van verschillende niveaus aan voorwaarden, verschillende thema's en voor verschillende sectoren. Het is geen evidentie om de bomen door het bos te zien in de veelheid van maatregelen, maar het is zeker de moeite waard om op zoek te gaan naar de opportuniteiten in jouw bedrijf. Vlaams minister van Landbouw Jo Brouns verwoordt het mooi: vorm eerst je bedrijfsvisie en kijk dan welke maatregelen je kunnen ondersteunen en niet omgekeerd." Als Boerenbondverwezenlijkingen noemt Giel Boey onder meer de definitie van actieve boer, het behoud van de gekoppelde premie voor zoogkoeien die weliswaar aan enkele duurzaamheidsvoorwaarden wordt gekoppeld, een sterk landbouw- en investeringsfonds, het behoud van de betalingsrechten, weliswaar met enige herverdeling maar toch nog behoud van enige historische verschillen." Eenheidsbedragen zijn te gemakkelijk door derden te kapitaliseren", aldus Giel Boey. En, uiteraard is er dat breed pakket aan vrijwillige maatregelen ...

"Boerenbond heeft sterk ingezet op en meegedacht over een breed pakket aan vrijwillige vergroenende maatregelen. Dit pakket aan maatregelen, waarin verschillende engagementsniveaus zitten, stelt boeren in staat op maat van hun bedrijf aan de slag te gaan met milieu, biodiversiteit en klimaatuitdagingen. Het was voor ons belangrijk voor elke boer iets te voorzien om mee te werken, in plaats van voor enkele boeren die in de gelegenheid zijn zeer ver te gaan, veel te voorzien."

Er zijn nogal wat verschillen tussen de verschillende strategische plannen van de lidstaten. Ook tussen Vlaanderen en Wallonië?

"Het Waalse en Vlaamse strategische plan vertonen gelijkenissen maar ook verschillen gelet op de eigenheid in beide regio's. In Wallonië heeft men bijvoorbeeld een andere uitwerking van

ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen. Waar de maatregelen gelijkaardig zijn, zijn er toch andere voorwaarden aan verbonden. Ook heeft men voor melkvee en dubbeldoelrunderen en zelfs eiwitgewassen gekoppelde steun. En, ook de randvoorwaarden voor het bekomen van de basisbetaling worden anders ingevuld."

Noem ons tot slot een valkuil.

"We moeten vermijden dat er nog strengere Europese regels op ons afkomen. Ondanks het feit dat de randvoorwaarden een zware uitwerking gekregen hebben in de EU, riep men vanuit het Europees Parlement en verschillende lobbygroepen op om nog veel verder te gaan. De nieuwe randvoorwaarden staan haaks op de stimulerende aard van het GLB en zijn economische doelstelling. Maar voor sommigen gaat het allemaal nog niet ver genoeg. Zeker de Europese Green Deal en zijn bijbehorende deelstrategieën werden vaak als heilig argument aangehaald, terwijl het niet eens over juridisch bindende doelstellingen gaat. Het zijn strategieën en doelstellingen die bovendien vaak zomaar, zonder enige ernstige impactstudie worden geponeerd. Begrijpen wie kan ..."

Met alle aandacht voor de strategische plannen zouden we bijna vergeten dat het nieuwe GLB naast de basisinkomenssteun met randvoorwaarden, de herverdeling in inkomenssteun, de aankomende steun voor jonge boeren, gekoppelde steun en het keuzemenu van vrijwillige ecoregelingen, agromilieu- en klimaatmaatregelen en beheersovereenkomsten uiteraard ook nog steeds in weliswaar ook aangepaste investeringssteun (VLIF) voorziet, steun aan vormen van samenwerking, vorming en advies en marktmaatregelen. Denk onder meer aan de marktordening voor groenten en fruit. De marktmaatregelen zijn niet meer wat ze ooit waren maar zijn niet niets. Vooral in tijden van crisis moet men er een beroep op kunnen doen. ■

Giel Boey

adviseur Internationaal beleid
giel.boey@boerenbond.be

Wat nu?

Probeer tijdig al wat handvaten in het nieuwe GLB te detecteren en de grote opbouw van het geheel te zien. Je kan vervolgens bij het maken van bepaalde bedrijfskeuzes nagaan of en hoe het nieuwe GLB bepaalde keuzes ondersteunt. Het is een veelheid aan nieuwe verplichtingen én mogelijkheden. Dit wordt een puzzel die verschilt van bedrijf tot bedrijf en die tijd vraagt. Bekijk zeker ook waar opportuniteiten zitten voor jouw bedrijf. Boerenbond zal onverminderd blijven communiceren en opleidingen aanbieden omtrent het nieuwe GLB. Er zijn inmiddels al een aantal GLB-webinars achter de rug. Deze blijven ter beschikking op de Boerenbondwebsite, en er zijn de nieuwsbrieven op maat. Tegen het voorjaar plannen we ook nog verduidelijkend beeldmateriaal. Daarnaast staan overal in Vlaanderen fysieke vormingen gepland waar je in direct contact kan treden met lesgevers en experts.

 www.boerenbond.be/glb

"Het is een puzzel die tijd vraagt."